

6. Bearta an Phlean Teanga

6.1. Réamhrá

Déantar cur síos sa mír seo ar bhearta an phlean teanga. Sonraítear ar dtús roinnt beart a bheas riachtanach le cinntiú gur féidir an phlean a chur i bhfeidhm ar bhealach éifeachtach agus comhordaithe. Déantar bearta eile an phlean teanga a rangú de réir na réimsí atá leagtha amach sna *Treoirlínte Pleanála Teanga* (An Roinn Ealaíon, Oidhreacht agus Gaeltachta, 2016: 53), is iad sin:

- A. An Córas Oideachais (lena n-áirítear seirbhísí luathoideachais);
- B. Seirbhísí Cúraim Leanaí, Réamhscolaíochta agus Tacaíochta Teaghlaigh, lena n-áirítear seirbhísí tacaíochta teanga;
- C. Seirbhísí don Aos Óg agus d'Aoisghrúpaí Eile;
- D. Deiseanna Foghlama taobh amuigh den Chóras Oideachais;
- E. An Earnáil Ghnó;
- F. Eagraíochtaí Pobail agus Comharchumainn;
- G. Na Meáin Chumarsáide;
- H. Seirbhísí Poiblí;
- I. Pleanáil agus Forbairt Fhisiceach;
- J. Seirbhísí Sóisialta agus Caitheamh Aimsire;
- K. Staid na Gaeilge sa Limistéar – dearcadh, cumas agus nósmaireacht an phobail ina leith.

Sonraítear faoi gach beart an réimse nó na réimsí agus na critéir pleanála teanga¹ lena mbaineann an beart, aidhm an bhirt agus cur síos ar a bhfuil i gceist leis. Luaitear le gach beart chomh maith na páirtithe leasmhara uilig a bheas i gceist, scála ama, costas, dúshláin a d'fhéadfadh eascairt as an mbeart agus na bealaí trína ndéanfar monatóireacht ar an mbeart.

¹ Liostaítear na critéir pleanála teanga in Aguisín II.

6.2. Feidhmiú an Phlean Teanga

6.2.1. Struchtúr Feidhmithe

Réimsí:	K	Critéir pleanála teanga:	1, 19
Aidhm:	Struchtúr a bhunú agus a bhuanú a chinnteoidh go gcuirfear an plean teanga i bhfeidhm ar bhealach éifeachtach.		
Cur síos:	<p>An Cheanneagraíocht: Feidhmeoidh Comharchumann Ráth Chairn mar cheanneagraíocht sa bpróiseas pleanála teanga le linn thréimhse seacht mbliana chur i bhfeidhm an phlean. Is tríd an gceanneagraíocht a chuirfear maoiniú ar fáil do na bearta éagsúla agus beidh sí ina príomhúinéir ar roinnt beart chomh maith.</p> <p>CPTGM: Coinneoidh CPTGM ag feidhmiú mar choiste stiúrtha don phróiseas pleanála teanga ar bhonn deonach. Déanfar rólanna an choiste a athshainiú lena gcur in oiriúint don obair. Tiocfaidh an coiste le chéile le hionadaithe ón gceanneagraíocht agus leis an oifigeach pleanála teanga (féach thíos) uair sa mí le plé a dhéanamh ar an dul chun cinn maidir le cur i bhfeidhm an phlean. Reáchtálfar cruinniú cinn bliana uair sa mbliain le baill CPTGM a athcheapadh agus/nó le baill nua a earcú.</p> <p>An tOifigeach Pleanála Teanga: Déanfar Oifigeach Pleanála Teanga (OPT) a fhostú agus is eisean/ise go príomha a bheas freagrach as an bplean teanga a chur i bhfeidhm agus as monatóireacht leanúnach a dhéanamh air. Moltar go mbeidh cáilíocht tríú leibhéal sa phleanáil teanga agus an OPT mar aon le cur amach ar an LPT agus taithí ar obair forbartha pobail. Beidh an OPT fostaithe ag an gceanneagraíocht agus oibreoidh sé/sí faoi stiúir CPTGM. In éineacht le hOifigeach Caidrimh Phoiblí CPTGM, feidhmeoidh an OPT mar phointe teagmhála don phobal maidir le cúrsaí pleanála teanga. Beidh sé de chead ag an OPT leasuithe a dhéanamh ar an bplean teanga seo agus/nó tionscadail nua nach n-áirítear anseo thíos a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm ach an tionscadal agus an buiséad a aontú le CPTGM agus leis an gceanneagraíocht roimh ré.</p> <p>Déanfar cruinnithe idir an OPT, CPTGM agus an cheanneagraíocht a eagrú ar bhonn míosúla (nó níos minice de réir mar is gá) chun plé a dhéanamh ar chur i bhfeidhm an phlean.</p>		

6.2.2. Láithreacha ar Líne

Réimsí:	G, K	Critéir pleanála teanga:	1, 16
Aidhm:	Feasacht ar an bpróiseas pleanála teanga a fhorbairt i measc phobal an LPT agus pointe teagmhála a chur ar fáil do bhaill an phobail.		
Cur síos:	<p>Forbrófar suíomh gréasáin do CPTGM agus cuirfear ar fáil air eolas faoin bplean agus faoi bhearta an phlean, sonraí teagmhála an OPT, nuacht faoi chur i bhfeidhm an phlean i measc rudaí eile. Beidh an OPT freagrach as eolas reatha a chur ar an suíomh agus an suíomh a uasdátú de réir mar is cuí.</p> <p>Déanfaidh an OPT chomh maith leathanach Facebook CPTGM a riaradh agus a choinneáil cothrom le dáta, agus d'fhéadfadh sé/sí leathanaigh a chruthú do CPTGM ar na meáin shóisialta eile de réir mar is cuí.</p> <p>Cuirfidh an cheanneagraíocht agus CPTGM ábhar ar fáil don suíomh anois is arís más mian leo nó má iarrann an OPT é.</p>		

6.2.3. Bunachar Teagmhálaithe

Réimsí:	K	Critéir pleanála teanga:	1, 19
Aidhm:	Pobal an LPT a choinneáil ar an eolas faoi chur i bhfeidhm an phlean teanga agus obair an OPT a éascú.		
Cur síos:	<p>Le cead na ndaoine a bheas i gceist, coinneoidh an OPT bunachar teagmhálaithe (ainm, seoladh ríomhphoist) de bhaill phobal an LPT a bhfuil spéis faoi leith acu sa bpróiseas pleanála teanga, idir bhaill coistí agus eagraíochtaí éagsúla, fhoireann na scoileanna, tuismitheoirí, lucht gnó, lucht caitheamh aimsire agus ghnáthbhaill an phobail.</p> <p>Beidh an OPT in ann na sonraí teagmhála seo a úsáid leis an nuachtlitir (Beart 6.8.1) agus nuacht eile faoin bplean teanga a scaipeadh.</p>		

6.2.4. Monatóireacht

Réimsí:	K	Critéir pleanála teanga:	1, 19
Aidhm:	Monatóireacht a dhéanamh ar chur i bhfeidhm agus ar éifeacht an phlean teanga.		
Cur síos:	<p>Tabharfar faoi roinnt gníomhartha monatóireachta ar bhonn rialta le cinntiú go mbeidh bearta an phlean teanga á gcur i bhfeidhm go héifeachtach agus go córasach. Is é an OPT a bheas freagrach as na cruinnithe agus as na gníomhartha monatóireachta eile a eagrú – ach amháin má shonraítear a mhalairt – agus as leasuithe a dhéanamh ar an bplean teanga de réir mar is cuí². I measc na ngníomhartha monatóireachta seo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Déanfar suirbhé ar na daoine óga sa LPT i mBliain 2, Bliain 4 agus Bliain 6 d'fheidhmiú an phlean teanga. Moltar an mhodheolaíocht chéanna a úsáid agus a úsáideadh sa taighde a rinneadh don phlean seo. D'fhéadfaí na ceistneoirí atá ar fáil in Aguisín III a úsáid mar theimpléad, agus moltar go ndírítear ar aiseolas a fháil maidir le: <ul style="list-style-type: none"> ○ Cleachtas teanga le linn caitheamh aimsire (m.sh. Bearta 6.5.1, 6.5.2, 6.5.3, 6.11.1, 6.11.2, 6.11.3, 6.11.4) ○ Teagmháil a bhíonn ag daoine óga leis na meáin chumarsáide Ghaeilge (m.sh. Bearta 6.8.2, 6.8.3) ○ Dearcadh agus mianta i leith na Gaeilge (m.sh. Bearta 6.12.2, 6.12.13, 6.12.4) • I mBliain 2, Bliain 4 agus Bliain 6 d'fheidhmiú an phlean teanga, dáilfear foirmeacha gearra aiseolais ar thuismitheoirí/chaomhnóirí le haiseolas a fháil maidir leis an úsáid a bhaineann siad as seirbhísí agus eile a chuirfear ar fáil mar chuid den phlean teanga (m.sh. Bearta 6.3.5, 6.4.1, 6.4.2, 6.4.3, 6.4.4, 6.4.5, 6.6.1). Moltar an mhodheolaíocht chéanna a úsáid agus a úsáideadh sa taighde a rinneadh don phlean seo. • Tabharfar ceistneoir gairid a dhíreoidh ar chleachtas teanga do na daoine a fhreastalaíonn ar ranganna Gaeilge (Beart 6.6.1) ag tús agus ag deireadh an chúrsa. • Ag baint úsáid as na sonraí teagmhála a bhaileofar faoi Bheart 6.4.4, cuirfear ceistneoir gairid chuig na feighlithe páistí faoin úsáid a bhaineann siad as an nGaeilge mar chuid dá gcuid oibre. • Eagrófar cruinniú bliantúil le príomhoidí scoileanna an LPT le plé a dhéanamh ar éifeacht na mbearta a bhaineann leis an gcóras oideachais (m.sh. Bearta 6.3.1, 6.3.3, 6.3.4, 6.3.6). Mura bhfeileann sé don phríomhoide freastal ar chruinniú, iarrfar air/uirthi foirm ghairid aiseolais a líonadh le heolas a thabhairt maidir le héifeacht na mbearta éagsúil. 		

² Caitheann gach leasú molta a aontú le CPTGM agus leis an gceanneagraíocht sula gcuirtear i bhfeidhm é.

6.3. An Córas Oideachais (lena n-áirítear seirbhísí luathoideachais)

6.3.1. Nascanna idir scoileanna an LPT a láidriú

Réimsí:	A	Critéir pleanála teanga:	2, 4, 5, 8
Aidhm:	Caidrimh shóisialta a chothú idir dhaoine óga sa LPT agus daltaí a théann chuig bun scoileanna Gaeltachta a spreagadh le leanacht ar aghaidh go dtí Coláiste Pobail Ráth Chairn.		
Cur síos:	<p>Tabharfar bainistíocht na scoileanna le chéile le plé a dhéanamh ar an mbealach is fearr le tuismitheoirí a chuireann a gcuid páistí chuig bun scoileanna Gaeltachta a spreagadh lena gcuid páistí a choinneáil sa gcóras oideachais Gaeltachta don dara léibhéal. Déanfar poiblíocht/bolscaireacht ar na buntáistí a bhaineann lena leithéid de rogha.</p> <p>Déanfar daltaí meánscoile a earcú mar 'ambasadóirí teanga' le cuairt a thabhairt ar bhunscoileanna an cheantair agus labhairt leis na daltaí faoi thábhacht na Gaeilge agus faoi ról na ndaoine óga agus na scoileanna i gcaomhnú na Gaeilge sa LPT.</p>		

6.3.2. Naíonra agus Naíolann do Bhaile Ghib

Réimsí:	A, B	Critéir pleanála teanga:	2, 3, 4, 7, 9
Aidhm:	Seirbhísí luathoideachais trí Ghaeilge a sholáthar i mBaile Ghib.		
Cur síos:	Le tacaíocht ó Údarás na Gaeltachta agus ó Chomhar Naíonraí na Gaeltachta, bunófar naíonra Gaeltachta i mBaile Ghib.		

6.3.3. Scéim na gCúntóirí Teanga

Réimsí:	A	Critéir pleanála teanga:	4, 5, 6, 8
Aidhm:	Scéim na gCúntóirí Teanga a leathnú amach ionas go mbeidh cúntóirí teanga ag feidhmiú i scoileanna an LPT i gcaitheamh na scoilbhliana uilig.		
Cur síos:	Déanfar stocaireacht ar an Roinn Oideachais agus Scileanna i gcomhar le scoileanna agus naíonraí an LPT, le polaiteoirí áitiúla agus le heagraíochtaí áitiúla agus náisiúnta oideachais agus Gaeilge le Scéim na gCúntóirí Teanga a leathnú amach ionas go mbeidh cúntóirí teanga sa scoil nuair a fhilleann na daltaí ar an scoil i mí Mheán Fómhair agus sula gcríochnaíonn siad don samhradh.		

6.3.4. Míreanna Físe

Réimsí:	A, G	Critéir pleanála teanga:	5, 8, 10, 11
Aidhm:	Míreanna físe ar ardchaighdeán a chur ar fáil i nGaeilge le húsáid sa seomra ranga.		
Cur síos:	<p>I gcomhar le hAcadamh na hOllscoláíochta Gaeilge, le TG4 nó le grúpaí eile, déanfar mionchúrsaí scannánaíochta/campaí Cásca nó samhraidh a fhorbairt do dhaltáí Choláiste Pobail Ráth Chairn a chuirfeas ar chumas na ndaltaí míreanna físe (5-10 nóiméad) a thairgeadh bunaithe ar thopaicí éagsúla oideachais (cur i láthair beag ar ghné den churaclam staire nó tíreolaíochta, turgnaimh eolaíochta, scéal gearr a léamh, srl.), a chur in eagar agus a chur ar fáil do mhúinteoirí bun scoile an LPT le húsáid ina gcuid ranganna. Ag brath ar rath an bhirt, d'fhéadfaí scéim den chineál céanna a bhunú do ghearrscannáin, do chlár raidió, do dhrámaí, srl.</p> <p>Pléifear féidearthachtaí le comhordaitheoirí na Máistreachta Gairmiúla san Oideachais (Ollscoil na hÉireann, Gaillimh) a gcuid mac léinn a chur ag obair le mic léinn chumarsáide/scannánaíochta/teicneolaíochta le míreanna físe oideachasúla a thairgeadh i nGaeilge a bheadh feiliúnach do dhaltáí iarbhunscoile ag gach leibhéal.</p>		

6.3.5. Club Iarscoile

Réimsí:	A, B	Critéir pleanála teanga:	7, 8
Aidhm:	Tacaíocht teanga a thabhairt do dhaltáí nach bhfuil Gaeilge ag a gcuid tuismitheoirí/caomhnóirí agus do thuismitheoirí/chaomhnóirí a bhfuil a bpáistí ag freastal ar scoileanna Gaeltachta ach nach bhfuil Gaeilge acu féin.		
Cur síos:	<p>Bunófar club iarscoile do dhaltáí bhunscoileanna an LPT agus Choláiste Pobail Ráth Chairn. Reáchtálfar an club seo faoi dhó sa tseachtain³: tráthnóna amháin i Ráth Chairn agus tráthnóna eile i mBaile Ghib. Beidh áisitheoir(i) (tuismitheoirí/caomhnóirí más féidir) i láthair ag an gclub le cuidiú leis na daltaí a gcuid obair bhaile a dhéanamh agus (i gcás na ndaltaí bun scoile) le cuidiú le tuismitheoirí/caomhnóirí nach bhfuil Gaeilge nó nach bhfuil mórán Gaeilge acu dul tríd an obair bhaile lena gcuid páistí.</p> <p>D'fhéadfaí an club a reáchtáil sna scoileanna (i. scoil amháin i Ráth Chairn agus scoil amháin i mBaile Ghib) ag brath ar thoil fhoireann na scoileanna, nó in ionaid eile (m.sh. Áras Pobail Ráth Chairn, Halla Bhaile Ghib, srl.).</p>		

³ D'fhéadfaí an club a reáchtáil níos minice ag brath ar éileamh agus ar acmhainní.

6.3.6. Feasacht Teanga i measc Óige an LPT

Réimsí:	A, K	Critéir pleanála teanga:	2, 6, 8, 19
Aidhm:	Feasacht ar chúrsaí teanga a ardú i measc óige an LPT agus iad a chumasú le feidhmiú mar bhainisteoirí teanga ag an micrileibhéal.		
Cur síos:	<p>I gColáiste Pobail Ráth Chairn, déanfar mionchúrsaí (don dara agus don tríú bliain) agus ceardlanna (blianta eile) a dhearadh agus a chur ar fáil bunaithe ar chúrsaí feasachta teanga, ar mhionteangacha, ar an bpleanáil teanga, ar athneartú teangacha agus ar an tsochtheangeolaíocht.</p> <p>I gcás bhunscoileanna an LPT, déanfar ábhar agus pointí plé a ullmhú a chuideoidh le múinteoirí seisiúin a eagrú sa seomra ranga ar bhonn rialta (uair sa tseachtain/sa gcoicís/sa mí) le plé a dhéanamh ar chúrsaí teanga. Cuirfear béim ar thábhacht na Gaeilge don LPT, ar chleachtas teanga, ar chomparáidí idir samplaí idirnáisiúnta agus an Ghaeilge agus ar an méid is féidir leis an duine aonair a dhéanamh don Ghaeilge sa LPT. D'fhéadfaí tionscadail ealaíne, srl. a úsáid mar chuid de na seisiúin seo.</p>		

DRÉACHT

6.4. Seirbhísí Cúraim Leanaí, Réamhscolaíochta agus Tacaíochta Teaghlaigh, lena n-áirítear seirbhísí tacaíochta teanga

6.4.1. Scéim Chomhfhreagrais do Thuismitheoirí Nua

Réimsí:	B, D	Critéir pleanála teanga:	2, 7, 8, 11
Aidhm:	Cur le líon na dteaghlach a labhraíonn Gaeilge sa mbaile.		
Cur síos:	Forbrófar scéim chomhfhreagrais do thuismitheoirí nua, .i. cuirfear litir/pacáiste amach chuig tuismitheoirí nua gach ráithe nó gach sé mhí ó bhreith an pháiste go ceann dhá bhliain le heolas maidir le forbairt chognaíoch agus teanga an pháiste, ranna agus cluichí beaga i nGaeilge a bheadh feiliúnach don pháiste ag an bpointe sin, dlúthdhioscaí le suantraihte i nGaeilge srl. Moltar pacáistí éagsúla a ullmhú ag brath ar chumas teanga an tuismitheora/na dtuismitheoirí agus ar chleachtas teanga an teaghlaigh.		

6.4.2. Acmhainní do Thuismitheoirí/Chaomhnóirí

Réimsí:	B, C	Critéir pleanála teanga:	2, 7
Aidhm:	Tuilleadh acmhainní Gaeilge a chur ar fáil do thuismitheoirí/chaomhnóirí an LPT		
Cur síos:	<p>Roghnófar dhá sheomra nó ionad (ceann i Ráth Chairn, ceann i mBaile Ghib) agus forbrófar iad mar Ionaid Tacaíochta Teanga do Theaghlaigh. Cuirfear bailiúchán ar fáil sna hionaid seo de leabhair Ghaeilge, de chluichí Gaeilge, de cheol Gaeilge, srl. Ionas go mbeidh tuismitheoirí/chaomhnóirí in ann iad a thógáil ar iasacht ón ionad. Moltar chomh maith ábhar tacaíochta eile agus litríocht maidir le forbairt agus sealbhú teanga, tógáil páistí le Gaeilge, buntáistí an dátheangachais, srl. a chur ar fáil sna hionaid seo.</p> <p>D'fhéadfaí féidearthachtaí a phlé le Glór na nGael maidir le hurraíocht a dhéanamh ar an mbeart seo.</p> <p>I gcás Ráth Chairn, moltar comhoibriú leis an leabharlann ar an mbeart seo agus cur leis an mbailiúchán atá cheana féin ansin.</p>		

6.4.3. Grúpa Tuismitheoirí/Chaomhnóirí na Scoileanna Gaeltachta

Réimsí:	A, B, D	Critéir pleanála teanga:	7, 8, 10, 19
Aidhm:	Feasacht a ardú i measc tuismitheoirí/caomhnóirí ar roghanna teanga agus iad a spreagadh le Gaeilge a thabhairt isteach i réimse an bhaile.		
Cur síos:	<p>Tabharfar tuismitheoirí/caomhnóirí a bhfuil a gcuid páistí ag freastal ar na naíonraí agus ar na scoileanna sa LPT le chéile gach dara mí le plé a dhéanamh ar bhealaí inar féidir leo cuidiú lena bpáistí (m.sh. le hobair bhaile), ar dheacrachtaí a bhíonn ag tuismitheoirí/caomhnóirí éagsúla (m.sh. teaghlaigh le Gaeilge, tuismitheoirí/caomhnóirí nach bhfuil Gaeilge acu), agus araile. Moltar an OPT a bheith i láthair leis an bplé a éascú agus le ceisteanna a fhreagairt, ach leagan neamhfhoirmeálta a bheith ar an teacht le chéile. Moltar chomh maith go gcuirfí tae agus caifé ar fáil agus go dtabharfar deis do na tuismitheoirí/caomhnóirí labhairt ina measc féin agus aithne a chur ar a chéile, ag súil go dtiocfaidh líonraí sóisialta Gaeilge as na grúpaí seo chomh maith.</p> <p>Ag brath ar éileamh, d'fhéadfaí trí ghrúpa a reáchtáil: tuismitheoirí/caomhnóirí a bhfuil a bpáistí ag freastal ar naíonra nó ar bhunscoil i mBaile Ghib, tuismitheoirí/caomhnóirí a bhfuil a bpáistí ag freastal ar naíonra nó ar bhunscoil i Ráth Chairn agus tuismitheoirí/caomhnóirí a bhfuil páistí meánscoile acu.</p>		

6.4.4. Feighlithe Páistí

Réimsí:	B, D	Critéir pleanála teanga:	2, 3, 7, 8, 9, 11
Aidhm:	An t-ionchur Béarla a fhaigheann páistí óga an LPT a íoslághdú trí chinntiú go bhfuil rochtain ag tuismitheoirí/caomhnóirí ar fheighlithe páistí le Gaeilge líofa.		
Cur síos:	Le cead na ndaoine a bheas i gceist, cuirfidh an OPT bunachar le chéile le sonraí teagmhála na bhfeighlithe páistí áitiúla a bhfuil Gaeilge líofa acu agus beidh cead ag tuismitheoirí/caomhnóirí teagmháil a dhéanamh leis an OPT le sonraí teagmhála a fháil d'fheighlí páistí. Déanfar poiblíocht ar an mbunachar seo i measc tuismitheoirí/chaomhnóirí an LPT agus déanfar tuismitheoirí/caomhnóirí a spreagadh le feighlithe páistí le Gaeilge a fháil, beag beann ar a gcumas féin sa Ghaeilge.		

6.4.5. Áiseanna Spraoi

Réimsí:	B, I, J	Critéir pleanála teanga:	2, 7, 9, 11, 12
Aidhm:	Cur leis na háiseanna atá ar fáil sa LPT d'óige an cheantair agus le feiceálacht na Gaeilge iontu.		
Cur síos:	<p>Baile Ghib: Forbrófar páirc spraoi nó áis de chineál eile in áit lárnach sa gceantar a thabharfadh deis do thuismitheoirí/chaomhnóirí le páistí óga teacht le chéile ar bhonn neamhfhoirmiúil. Moltar polasaí soiléir teanga a chur i bhfeidhm san áit le cinntiú go mbeidh an Ghaeilge in uachtar sa timpeallacht agus go spreagfar daoine leis an oiread Gaeilge agus is féidir leo a úsáid agus iad ann.</p> <p>Ráth Chairn: Tacófar le forbairt na páirce spraoi agus láidreofar feiceálacht na Gaeilge inti. Mar chuid den fhorbairt seo, d'fhéadfaí áit dheas suí a chur ar fáil do thuismitheoirí/chaomhnóirí a spreagfadh iad le nascanna a dhéanamh le chéile agus líonraí sóisialta a fhorbairt trí mheán na Gaeilge.</p> <p>Déanfar an chúirt cispheile a athchóiriú nó a athfhorbairt agus rud eicint eile a dhéanamh leis an spás le go mbeidh áit le timpeallacht láidir Ghaelach ar fáil d'óige an cheantair teacht le chéile go sóisialta.</p>		

6.5. Seirbhísí don Aos Óg agus d'Aoisghrúpaí Eile

6.5.1. Oifigeach don Óige

Réimsí:	C, F, K	Critéir pleanála teanga:	2, 8, 10, 11, 12, 19
Aidhm:	An Ghaeilge a chur chun cinn mar ghnáth-theanga caidrimh agus shóisialta i measc óige an LPT agus feidmiú éifeachtach an phlean teanga a chinntiú.		
Cur síos:	Déanfar Oifigeach don Óige (OO) lánaimseartha a fhostú agus beidh freagracht ar an té sin as cur i bhfeidhm na mbearta a bhaineann leis an aos óg agus as monatóireacht a dhéanamh ar na bearta sin. Beidh an OO fostaithe ag an gceanneagraíocht, freagrach don OPT agus ag obair faoi stiúir CPTGM.		

6.5.2. Coiste Pleanála Teanga na nÓg

Réimsí:	C, F, K	Critéir pleanála teanga:	2, 8, 10, 11, 12, 19
Aidhm:	Feasacht ar chúrsaí teanga a ardú i measc óige an LPT agus iad a chumasú le feidmiú mar bhainisteoirí teanga ag an micrileibhéal.		
Cur síos:	Bunófar Coiste Pleanála Teanga na nÓg, comhdhéanta de dhaoine óga ón dá thaobh den LPT. Beidh an coiste seo freagrach as imeachtaí a eagrú (m.sh. comórtas peile, díospóireachtaí, srl.) agus as an nGaeilge a chur chun cinn i measc na hóige – mar theanga shóisialta, ar na meáin shóisialta, srl. Feidhmeoidh an coiste seo faoi stiúir CPTGM. Tiocfaidh Coiste Pleanála Teanga na nÓg le chéile uair sa mí (nó níos minice de réir mar is gá) agus deanfaidh ionadaí/ionadaithe ón gcoiste freastal ar chruinnithe CPTGM chun tuairiscí a thabhairt ar an obair a bheas ar bun acu.		

6.5.3. Spásanna Sóisialta

Réimsí:	C, J	Critéir pleanála teanga:	2, 8, 10, 11, 12
Aidhm:	Ionaid a fhorbairt sa LPT a fheidhmeoidh mar thearmainn teanga d'óige an LPT.		
Cur síos:	<p>Baile Ghib: Tá go leor áiseanna cheana féin ar fáil i Halla Bhaile Ghib, m.sh. boird haca aeir, boird leadóige boird, srl., mar sin forbrófar an spás sin mar spás sóisialta do dhéagóirí an cheantair a bheadh ar oscailt cúpla uair sa tseachtain mar ionad bualadh isteach/siamsaíochta.</p> <p>Ráth Chairn: Forbrófar spás sóisialta mar ionad bualadh isteach do dhéagóirí an cheantair agus osclófar é ar feadh cúpla uair an chloig i ndiaidh scoile nó cúpla tráthnóna le linn na seachtaine. D'fhéadfaí an spás seo a fhorbairt mar chuid den athchóirí a dhéanfar ar Áras Pobail Ráth Chairn (Beart 6.7.2).</p> <p>I gcás an dá áit cuirfear polasaí láidir teanga i bhfeidhm a chinnteodh go bhfeidhmeodh an dá ionad mar thearmainn teanga.</p>		

6.5.4. Clubanna Óige

Réimsí:	C, J	Critéir pleanála teanga:	2, 8, 10, 11, 12
Aidhm:	An Ghaeilge a chothú mar theanga chumarsáide shóisialta i measc óige an LPT.		
Cur síos:	<p>Cinntefar go bhfuil clubanna óige ar fáil sa LPT do na haoisghrúpaí seo a leanas: 4-8 bl., 9-12 bl., 13-15 bl. agus 16-19 bl. Ag brath ar éileamh, bunófar clubanna i Ráth Chairn agus i mBaile Ghib, agus beidh na clubanna sin i dteagmháil le chéile le himeachtaí sóisialta a eagraí agus le tabhairt faoi chomhthionscadail. Mura mbeidh dóthain éilimh ar na clubanna, bunófar club amháin le freastal ar an dá áit agus socrófar modh taistil (i. mionbhus) le daoine óga ó cheantar amháin a thabhairt go dtí an ceantar eile.</p> <p>Déanfar daoine óga ón gceantar (m.sh. ó Choláiste Pobail Ráth Chairn) a thraenáil le feidhmiú mar chinnirí sna clubanna sin agus úsáidfear cur chuige an tumoideachais sna clubanna. Leis na páistí óga, is iad na cinnirí a dhéanfas na himeachtaí a reáchtáil, ach sna clubanna do dhaoine 13+ bl. d'aois feidhmeoidh na cinnirí mar áisitheoirí agus is iad na daoine óga féin a eagrós na himeachtaí ar fad (i. múnla Ógras).</p> <p>I measc na ngníomhaíochtaí a chuirfear ar fáil sna clubanna óga beidh drámaíocht, spórt agus ealaíon. D'fhéadfaí turais a eagrú chomh maith go dtí Oireachtas na Samhna, Liú Lúnasa agus a leithéidí.</p>		

6.6. Deiseanna Foghlama taobh amuigh den Chóras Oideachais

6.6.1. Ranganna Gaeilge

Réimsí:	B, D, E, F, K	Critéir pleanála teanga:	3, 7, 11, 12, 13, 15
Aidhm:	Cumas Gaeilge phobal an LPT a ardú.		
Cur síos:	<p>Cuirfear ranganna neamhfhoirmiúla cumarsáid-bhunaithe ar fáil do phobal an LPT. Moltar ranganna a bheith saor in aisce do rannpháirtithe agus a chur ar fáil ag gach leibhéal agus ranganna le fócais éagsúla (m.sh. ranganna comhrá, sainranganna gramadaí, srl.) a bheith ann, ag brath ar éileamh. Le cinntiú nach gcuirtear acmhainní amú, moltar athbhreithniú ar líon agus ar chineál na ranganna Gaeilge atá cheana féin á gcur ar fáil sa LPT mar réamhullmhúchán agus an beart seo á chur i bhfeidhm.</p> <p>Moltar go ndéanfadh lucht na ranganna dráma a léiriú ag deireadh an chúrsa, agus go mbunófar nasc le LPT eile agus go dtógfar caidreamh le muintir an LPT sin trí chuairteanna agus malartuithe a eagrú.</p> <p>Chomh maith leis na ranganna a luaitear thus, cuirfear ranganna ar fáil do dhá spriocghrúpa faoi leith: tuismitheoirí/caomhnóirí agus an lucht gnó/seirbhísí/eagraíochtaí.</p> <p>Tuismitheoirí/caomhnóirí: Cuirfear ranganna/ciorcail comhrá saor in aisce ar fáil do thuismitheoirí/chaomhnóirí a bheas bunaithe ar chumarsáid laethúil idir tuismitheoirí/caomhnóirí agus páistí. Bunaithe ar aiseolas a fuarthas ó thuismitheoirí/chaomhnóirí agus an plean teanga á ullmhú, moltar na ranganna/ciorcail comhrá a reáchtáil tar éis do na tuismitheoirí/caomhnóirí na páistí a fhágáil ag an scoil (m.sh. maidin caifé & cainte) nó le linn do na páistí a bheith ag freastal ar chlub óige.</p> <p>An lucht gnó/seirbhísí/eagraíochtaí: Reáchtálfar sainranganna don lucht gnó/seirbhísí/eagraíochtaí sa LPT agus sna bailte máguaird a mbeidh sé de sprioc acu daoine a chumasú le seirbhís a chur ar fáil trí Ghaeilge. Beidh taighde nó comhairliúchán le déanamh le hoibriú amach cén t-am is fearr a fheilfidh don lucht freastail, agus moltar féidearthachtaí a phlé le gnólachtaí an cheantair agus le gnólachtaí atá lonnaithe sa LPT nó sna bailte máguaird uair an chloig <i>in lieu</i> a cheadú d'fhostaithe as freastal ar rang Gaeilge.</p>		

6.6.3. Scéim 'Caifé agus Caint'

Réimsí:	D, K	Critéir pleanála teanga:	2, 10, 11, 12
Aidhm:	Cur le líon na ndaoine sa LPT le cumas sa nGaeilge agus le líon na gcainteoirí laethúla Gaeilge sa LPT; deiseanna a thabhairt d'fhoghlaim Gaeilge aithne a chur ar chainteoirí líofa agus a mhalairt.		
Cur síos:	<p>Cuirfear scéim ar bun a bhféadfar daoine le Gaeilge líofa agus daoine ar mian leo Gaeilge a fhoghlaim nó a gcuid Gaeilge a chleachtadh clárú uirthi. Déanfaidh an OPT cainteoir líofa Gaeilge agus foghlaim Gaeilge a mheaitseáil le chéile, a chur in aithne dá chéile agus a spreagadh le coinne a shocrú (m.sh. uair an chloig in aghaidh na seachtaine) le teacht le chéile in ionad neamhfhoirmeálta (m.sh. caifé, teach tábhairne) le Gaeilge a labhairt le chéile. D'fhéadfaí chomh maith an scéim seo a úsáid leis an nasc idir an dá thaobh den LPT a láidir.</p> <p>Ag brath ar éileamh, eagrófar imeachtaí sóisialta do lucht na scéime ar bhonn rialta, m.sh. uair sa ráithe.</p> <p>Beidh sonraí teagmhála na rannpháirtithe uilig ag an OPT agus cuirfear suirbhé gearr nó foirm aiseolais amach uair sa mbliain le haiseolas a bhailiú maidir le héifeacht an bhirt.</p>		

6.6.4. Oíche na bhFoghlaimoirí

Réimsí:	D, J, K	Critéir pleanála teanga:	10, 11, 12
Aidhm:	Deiseanna neamhfhoirmeálta úsáide Gaeilge a chur ar fáil do phobal an LPT, idir chainteoirí líofa Gaeilge agus foghlaimoirí.		
Cur síos:	<p>Eagrófar 'Oíche na bhFoghlaimoirí' ar bhonn rialta (m.sh. uair sa mí, ag brath ar éileamh) agus déanfar na hoícheanta seo a bhabhtáil idir an Bradán Feasa agus an Silver Tankard le freastal ar phobal iomlán an LPT. Moltar modh faistil a chur ar fáil do dhaoine a bheadh ag dul ó Ráth Chairn go dtí an Silver Tankard agus do dhaoine ó Bhaile Ghib a bheadh ag dul go dtí an Bradán Feasa. Le daoine a spreagadh le freastal ar na hoícheanta seo, d'fhéadfaí margadh a dhéanamh leis an mbeár le lascaine a chur ar fáil – m.sh. má ordáíonn duine deoch trí Ghaeilge fhaigheann siad lascaine, nó dearbháin dí a úsáid.</p> <p>Dá gceapfaí go mbeadh sé ní b'fheiliúnaí, d'fhéadfaí 'Uair na bhFoghlaimoirí' a eagrú, seachas oíche iomlán.</p>		

6.7. An Earnáil Ghnó, Eagraíochtaí Pobail agus Comharchumainn

6.7.1. Seirbhís Tacaíochta Gnó

Réimsí:	E, F, K	Critéir pleanála teanga:	2, 3, 13, 14, 15, 18
Aidhm:	Cur le húsáid na Gaeilge sa réimse poiblí.		
Cur síos:	<p>Cuirfear seirbhís tacaíochta gnó ar bun a spreagfadh comhlachtaí agus eagraíochtaí áitiúla le níos mó Gaeilge a úsáid ina ngnó laethúil – idir cumarsáid labhartha agus scríofa. Moltar go gcuirfí na BSGanna – an Uaimh agus Baile Átha Buí – san áireamh faoin tseirbhís seo agus Baile Átha Troim agus Ceannanas chomh maith.</p> <p>Mar chuid den tseirbhís seo, reáchtálfar cruinnithe le húinéirí/bainisteoirí comhlachtaí agus eagraíochtaí, cuirfear seirbhís aistriúcháin ar fáil agus comhairle maidir le bealaí leis an nGaeilge a úsáid agus/nó polasaí teanga a fhorbairt agus cuirfear ábhar tacaíochta ar fáil do na comhlachtaí/eagraíochtaí. Moltar go bhfaighidh an OPT an t-ábhar tacaíochta atá cheana féin ar fáil ó Údarás na Gaeltachta, ó Fhoras na Gaeilge, ó Ghlor na nGael , srl. ar dtús le dáileadh ar chomhlachtaí/eagraíochta agus go bhfiosróidh sé/sí féidearthachtaí maidir le hábhar nua a fhorbairt má fheictear dó/di go bhfuil bearnaí sa soláthar.</p>		

6.7.2. Áras Pobail Ráth Chairn

Réimsí:	F, I	Critéir pleanála teanga:	18, 19
Aidhm:	Áras Pobail Ráth Chairn a athchóiriú le freastal níos fearr a dhéanamh ar phobal an LPT agus le cur i bhfeidhm an phlean teanga a éascú		
Cur síos:	Déanfar athchóiriú ar Áras Pobail Ráth Chairn. Cuirfear riachtanais a bhaineann le beartha an phlean teanga san áireamh agus an t-athchóiriú á dhéanamh (go háirithe, m.sh. Beartha 6.2.1, 6.4.2, 6.5.2, 6.5.3, srl.).		

6.7.3. Fostaíocht trí Ghaeilge

Réimsí:	F, G, K	Critéir pleanála teanga:	2, 13, 19
Aidhm:	Postanna a chur ar fáil trí Ghaeilge agus go háitiúil do phobal an LPT.		
Cur síos:	Oibreofar i gcomhar le húdarás na Gaeltachta (Fóram Fiontraíochta Ghaeltacht na Mí) le teacht ar straitéisí le comhlachtaí a mhealladh chuig an LPT a mheallfaidh daoine le hoideachas tríú leibhéal agus le sainscileanna le fanacht sa LPT, m.sh. comhlachtaí teicneolaíochta faisnéise.		

6.8. Na Meáin Chumarsáide

6.8.1. Nuachtlitir 'An Geaitín'

Réimsí:	G	Critéir pleanála teanga:	2, 11, 16
Aidhm:	Eolas a scaipeadh maidir le himeachtaí Gaeilge sa LPT agus an nasc idir Ráth Chairn agus Baile Ghib a láidir.		
Cur síos:	<p>Tosófar ag cur nuachtlitir 'An Geaitín' i gcló in athuair. Mar chuid den nuachtlitir seo beidh nuacht agus pictiúir ón dá thaobh den LPT, cur síos ar imeachtaí a bheadh le tarlú agus eolas eile agus beidh an t-ábhar ar fad i nGaeilge amháin nó dátheangach de réir mar is cuí.</p> <p>Moltar an nuachtlitir a fhoilsiú ar líne ar shuíomh CPTGM (Beart 6.2.2), ar ríomhphost (Beart 6.2.3) agus ar pháipéar uair sa mí.</p> <p>Is é an OPT a dhéanfaidh bainistiú ar an togra, ach moltar daoine áitiúla deonacha a fháil le hábhar a chur ar fáil agus le heagarthóireacht agus dearadh a dhéanamh ar an nuachtlitir.</p>		

6.8.2. Na Meáin Chumarsáide

Réimsí:	G	Critéir pleanála teanga:	16
Aidhm:	Cleachtas teanga atá fabhrach don Ghaeilge a chothú i measc dhaoine óga an LPT, próifíl an LPT a ardú, saibhreas Gaeilge an LPT a tháifead agus daoine óga a chur ag labhairt Gaeilge lena sinsir agus ina measc féin.		
Cur síos:	<p>Oibreofar i gcomhar le RTÉ Raidió na Gaeltachta le clár seachtainiúil a chraoladh ó stiúideo Raidió na Gaeltachta i Ráth Chairn. Moltar daltaí idirbhliana ó Ráth Chairn agus ó Bhaile Ghib a chur ag obair ar an gclár seo. Moltar tosú le clár leathuair an chloig a chlúdódh nuacht Ghaeltacht na Mí, scéalta áitiúla agus cúrsaí reatha. D'fhéadfaí tarraint ar ábhair eile de réir mar ba ghá.</p> <p>Chomh maith leis sin, nó mar mhalairt air, oibreofar i gcomhar le RTÉ Raidió na Gaeltachta agus/nó le TG4 chun cuidiú le daltaí meánscoile an LPT cláir ghearra raidió agus/nó teilifíse a chur le chéile. D'fhéadfadh na daltaí agallamh a chur ar sheandaoine sa LPT agus ceisteanna a chur orthu maidir le stair an LPT agus comparáid a dhéanamh idir sin agus féiniúlacht óige Ghaeltacht na Mí sa lá atá inniu ann. D'fhéadfaí leabhar a chur le chéile agus a fhoilsiú bunaithe ar an ábhar seo.</p> <p>D'fhéadfaí an chuid seo den bheart a chomhlíonadh mar chuid de shraith clár a rachadh timpeall ar an LPTanna uilig sa tír.</p>		

6.8.3. An Nuatheicneolaíocht

Réimsí:	G	Critéir pleanála teanga:	2, 8, 11, 12, 16
Aidhm:	Cur le húsáid na Gaeilge i measc daoine óga agus iad ag plé le cúrsaí teicneolaíochta, go háirithe le gutháin chliste agus leis an idirlíon.		
Cur síos:	<p>Le tacaíocht ó choistí pleanála teanga eile agus ó na heagraíochtaí cuí, déanfar stocaireacht le leaganacha Gaeilge d'aipeanna móra cumarsáide – leithéidí Whatsapp, Viber, Snapchat, srl. – a chur ar fáil agus scagairí i nGaeilge a fháil do Ráth Chairn agus do Bhaile Ghib.</p> <p>Mar chuid den bheart seo, d'fhéadfaí féidearthachtaí a fhiosrú maidir le aip nua a fhorbairt do dhaoine óga a bheadh i nGaeilge amháin agus a mbeadh gné shóisialta ag baint leis agus feasacht a ardú ina measc ar na haipeanna Gaeilge atá cheana féin ar fáil, m.sh. Loinnir.</p>		
Páirtithe leasmhara:	An OO (príomhúinéir), an OPT, CPTGM, coistí pleanála teanga ó LPTanna eile, eagraíochtaí éagsúla Gaeilge agus óige, fuismitheoirí/caomhnóirí agus óige an LPT		

DRÉACHT

6.9. Seirbhísí Poiblí

6.9.1. Bailte Seirbhíse Gaeltachta

Réimsí:	E, H, K	Critéir pleanála teanga:	3, 18
Aidhm:	A chinntiú go ndéantar freastal ar phobal Gaeilge an LPT sna bailte máguaird agus go mbíonn leanúnachas idir plean teanga an LPT agus plean teanga na mBailte Seirbhíse Gaeltachta atá gar don LPT.		
Cur síos:	<p>Cuirfear tús le feachtas stocaireachta le haitheantas a fháil do Bhaile Átha Troim mar Bhaile Seirbhíse Gaeltachta. Gheofar tacáíocht don fheachtas seo ón bpobal, ó eagraíochtaí agus ó chomhlachtaí sa LPT agus i mBaile Átha Troim, ó pholaiteoirí áitiúla agus ó eagraíochtaí agus grúpaí náisiúnta Gaeilge.</p> <p>Chomh maith leis sin, cothóidh an OPT caidreamh oibre leis an gcoiste/grúpa a bheas ag tabhairt faoin bpróiseas pleanála teanga sna Bailte Seirbhíse Gaeltachta atá gar don LPT (. An Uaimh agus Baile Átha Buí) le cinntiú go mbíonn leanúnachas idir plean teanga an LPT agus plean teanga na mBailte Seirbhíse Gaeltachta agus nach gcuirtear obair ná acmhainní amú.</p>		

6.9.2. Seirbhísí Stáit

Réimsí:	H	Critéir pleanála teanga:	3, 18, 19
Aidhm:	Soláthar na seirbhísí stáit trí Ghaeilge sa LPT a chinntiú.		
Cur síos:	<p>Déanfar stocaireacht ar Údarás na Gaeltachta le go mbunófar oifig de chuid Údarás na Gaeltachta sa LPT ina gcuirfí na seirbhísí stáit ar fad ar fáil uathí trí Ghaeilge do phobal an LPT (m.sh. cáin, cáin mhótair, leas sóisialta, srl.) thar ceann comhlachtaí poiblí eile de bhun alt 17 d'Acht na Gaeltachta, 2012 lena bhforáiltear mar seo a leanas:</p> <p>“(6B) Féadfaidh an tÚdarás, le toiliú an Aire agus an Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe, seirbhísí a sheachadadh thar ceann comhlachtaí Stáit eile sa Ghaeltacht.”</p> <p>Nuair a bhainfear aidhm an bhirt seo amach, déanfar poiblíocht ar an oifig seo ar fud an LPT agus sna bailte máguaird chomh maith ag súil go leathnófaí na huaireanta in imeacht ama le freastal ar éileamh.</p>		

6.9.3. Scéim TÚS

Réimsí:	E, F, H	Critéir pleanála teanga:	3, 13, 14, 15, 18
Aidhm:	A chinntiú nach gcuireann an scéim TÚS bac ar chumas comhlachtaí agus eagraíochtaí sa LPT feidhmiú trí Ghaeilge.		
Cur síos:	Déanfar féidearthachtaí a phlé le TÚS go ndéanfaí iarracht teacht ar dhaoine le Gaeilge le cur i bpoist atá lonnaithe in LPT Gaeltachta nó i mBaile Seirbhíse Gaeltachta agus i gcás daoine nach bhfuil Gaeilge ar a dtail acu go mbeadh sé mar chuid d'uaireanta agus d'obair na n-oibríthe TÚS freastal ar ranganna praiticiúla Gaeilge ionas go bhféadfaidís a gcuid gnó a dhéanamh trí Ghaeilge		

6.9.4. An Eaglais Chaitliceach

Réimsí:	H, K	Critéir pleanála teanga:	2, 3, 11, 15, 18
Aidhm:	An Ghaeilge a chur chun cinn agus a bhuanú sa réimse reiligiúnach.		
Cur síos:	Cothófar caidreamh leis an Easpag agus leis na sagairt áitiúla agus déanfar féidearthachtaí a phlé leo maidir le bealaí chun an Ghaeilge a chur chun cinn i seirbhísí reiligiúnacha sa LPT (m.sh. a chinntiú go mbeadh Aifreann trí Ghaeilge sa dá chuid den LPT, polasaí teanga don LPT a fhorbairt in éineacht le hoifig Dheoise na Mí).		

DRÉACHT

6.10. Pleanáil agus Forbairt Fhisiceach

6.10.1. Cead Pleanála

Réimsí:	I, K	Critéir pleanála teanga:	2, 17
Aidhm:	Coinníoll teanga mar chuid de chead pleanála sa LPT a chinntiú agus a láidriú.		
Cur síos:	I gcomhar le Comhairle Contae na Mí, déanfar athmhúnlú ar an gcóras atá ann leis an gcoinníoll teanga ar chead pleanála a chur i bhfeidhm sa LPT. Moltar gur faoin gComhairle Contae a bheadh sé agallamh a chur ar iarrthóirí ar mhaithe le coimhlint leasa a sheachaint ach an cheanneagraíocht agus CPTGM a bheith ar fáil le comhairle agus moltaí a dhéanamh.		

DRÉACHTH

6.11. Seirbhísí Sóisialta agus Caitheamh Aimsire

6.11.1. Imeachtaí Sóisialta do Dhaoine Óga

Réimsí:	C, J	Critéir pleanála teanga:	2, 8, 10, 11, 12
Aidhm:	An Ghaeilge a chur chun cinn mar theanga shóisialta i measc daoine óga.		
Cur síos:	Eagrófar tuilleadh imeachtaí sóisialta do pháistí agus do dhaoine óga (m.sh. ceardlanna, spórt, seónna, díoscó, srl.) mar chuid d'fhéilte áitiúla (m.sh. Féile na Mí, Féile na Gealaí).		

6.11.2. Imeachtaí Scoil-bhunaithe

Réimsí:	C, J, K	Critéir pleanála teanga:	2, 8, 10, 11, 12
Aidhm:	An dea-chleachtas teanga a fheictear taobh istigh de chomhthéacs na scoile a leathnú amach i gcomhthéacsanna eile.		
Cur síos:	Eagrófar imeachtaí sóisialta (m.sh. drámaí, tráth na gceist, srl.) tríd na scoileanna ach cuirfear ar siúl iad taobh amuigh den scoil agus taobh amuigh de na huaireanta scoile – m.sh. i halla pobail – ar bhonn rialta le daoine óga an LPT a thabhairt le chéile. D'fhéadfaí cluichí éagsúla a úsáid le go gcuirfeadh na daoine óga aithne ar a chéile roimh ré. Ó thaobh drámaí de, d'fhéadfaí duine ón gCumann Drámaíochta a fháil le drámaí a léiriú leis na daoine óga.		

6.11.3. Oiliúint agus Tacaíocht do Thraenáilaithe/Theagascóirí

Réimsí:	C, D, F, J, K	Critéir pleanála teanga:	2, 8, 10, 11, 12, 15
Aidhm:	Caitheamh aimsire trí Ghaeilge a chur ar fáil do phobal an LPT.		
Cur síos:	<p>Oiliúint: Cuirfear oiliúint ar fáil do dhaoine a bhíonn ag reáchtáil imeachtaí sa LPT (m.sh. traenáilaithe, bainisteoirí, múinteoirí ceoil/damhsa/amhránaíochta, srl.) maidir le bealaí leis an nGaeilge a chur chun cinn ag na himeachtaí/seisiúin/ranganna sin, bíodh Gaeilge ar a dtail acu nó ná bíodh. Déanfar é seo trí shraith ceardlann a eagrú agus cuireadh a thabhairt do thraenáilaithe, do theagascóirí, srl. De bharr go mbíonn pobal an LPT i mbun caitheamh aimsire taobh amuigh de theorainneacha an LPT, moltar cuireadh a thabhairt do rannpháirtithe ó na bailte máguaird chomh maith. Is é an OPT a dhéanfaidh áisitheoireacht ar na ceardlanna, ach féadfar aoichainteoirí a thabhairt isteach chomh maith de réir mar is cuí. Moltar ábhar saincheaptha (m.sh. liosta focal a bhaineann le spórt, ceol, srl.) a chur ar fáil do rannpháirtithe na gceardlann.</p> <p>Tacaíocht: Cuirfear tacaíocht teanga – i. seirbhís aistriúcháin, comhairle agus cúnamh maidir le polasaí teanga, ranganna Gaeilge, ceardlanna oiliúna, srl. – ar fáil do na lucht na gcaitheamh aimsire le go mbeidh siad in ann iompú ar an nGaeilge de réir a chéile agus imeachtaí ar siúl acu. Reáchtálfar cruinnithe le cumainn spóirt sa LPT agus sa gceantar máguaird (m.sh. Cumann Lúthchleasaíochta an Athar Uí Mhurchú, Cumann Rugbaí Átha Buí) agus déanfar iarracht iad a spreagadh le polasaí Gaeilge a fhorbairt don chumann. Cuirfear polasaí teanga samplach ar fáil dóibh agus cuideofar leo an polasaí a chur in oiriúint dá gcumann féin.</p> <p>Mar chuid den bheart seo, beidh bunachar sonraí na dtraenáilaithe/teagascóirí/srl. le forbairt.</p>		

6.11.4. An Cumann Lúthchleas Gael

Réimsí:	C, D, F, J, K	Critéir pleanála teanga:	2, 8, 10, 11, 12, 15
Aidhm:	Caitheamh aimsire trí Ghaeilge a chur ar fáil do mhuintir an LPT.		
Cur síos:	<p>Le haontú CLG Bhulf Tón, CLG Chlann na nGael agus CLG Dhún Doire, eagrófar traenáil roinnte/comhsheisiúin traenála do na himreoirí faoi aois a bhfuil Gaeilge acu ó na trí chumann. Reáchtálfar na seisiúin ar pháirc Ráth Chairn de bharr gurb í is áisiúla do phéire de na trí chumann. Ag brath ar thinreamh, d'fhéadfaí comórtais neamhfhoirmiúla (m.sh. 'mionchraobh na hÉireann', 'mionchomórtas peile na Gaeltachta') a eagrú uair sa bhliain do na páistí a bheadh ag freastal ar na seisiúin sin.</p> <p>Cuirfear comhfhoreann le chéile de dhaoine fásta le Gaeilge ó na trí chumann le cur isteach ar Chomórtas Peile na Gaeltachta (múnla Laochra Loch Lao).</p> <p>Forbrófar caidreamh oibre leis na trí chumann (agus lena n-oifigigh Gaeilge ach go háirithe) agus spreagfar na cumainn le cur isteach ar Fhondúireacht Sheosaimh Mhic Dhonncha. Cuirfear tacaíocht ar fáil do na cumainn (i bhfoirm comhairle, seirbhísí pleanála, seirbhísí aistriúcháin, srl.) a chuideoidh leo gníomhaíochtaí na Fondúireachta agus gníomhaíochtaí eile a bhaineann le cur chun cinn na Gaeilge sa gcumann a chur i bhfeidhm.</p> <p>D'fhéadfaí na féidearthachtaí a fhiosrú maidir leis an mbeart seo a leathnú amach go dtí cumainn CLG eile sa gcontae a mbíonn lucht Gaelscoile nó Gaelcholáiste ar freastal orthu.</p> <p>Maidir le feasacht teanga, cuideoidh na seisiúin/ceardlanna a luaitear i mBeart 6.11.3 feasacht a ardú ar cheist na Gaeilge agus na Gaeltachta sna cumainn CLG.</p>		

6.11.5. Caitheamh Aimsire trí Ghaeilge

Réimsí:	D, J, K	Critéir pleanála teanga:	2, 10, 11, 12
Aidhm:	Caitheamh aimsire trí Ghaeilge a chur ar fáil do dhaoine fásta an LPT.		
Cur síos:	<p>Cuirfear ranganna agus ceardlanna (m.sh. cócaireacht, grianghráfadóireacht, ióga, cniotáil, srl.) ar fáil trí Ghaeilge sa LPT. Moltar bunachar a chur le chéile de dhaoine san LPT a bhfuil scileanna mar sin acu agus a bheadh sásta rang nó ceardlann a mhúineadh. Mura bhfuil Gaeilge ag cuid de na daoine sin, d'fhéadfaí cuidiú leo foclóir agus abairtí bunúsacha áirithe a fhoghlaim le húsáid mar chuid de na ranganna/ceardlanna.</p>		

6.11.6. Club Leabhar

Réimsí:	J	Critéir pleanála teanga:	2, 10, 11, 12
Aidhm:	Pobal an LPT a chur ag léamh na Gaeilge agus líonraí sóisialta Gaeilge a fhorbairt.		
Cur síos:	<p>Bunófar clubanna leabhar a bhunú sa LPT – ag brath ar éileamh, d’fhéadfaí ceann a bheith i mBaile Ghib agus ceann i Ráth Chairn. Moltar club do chainteoirí líofa Gaeilge a bheith ann a dhíreodh isteach ar leabhair Ghaeilge amháin, agus club leabhar eile a léifeadh idir leabhair Bhéarla agus leabhair Ghaeilge ach a dhéanfadh an plé uilig trí Ghaeilge agus a bheas oscailte do dhaoine nach bhfuil chomh compordach céanna leis an nGaeilge.</p> <p>Is baill CPTGM a réachtálfadh na clubanna ar dtús ach déanfar iarracht an cúram sin a aistriú go dtí baill eile den phobail in imeacht ama ionas gur ndéantar buanú ar na clubanna nó gur féidir leo feidmiú go neamhspleách ar struchtúr pleanála teanga a leagtar amach i mBeart 6.2.1.</p> <p>Moltar chomh maith go dtiocfadh baill na gclubanna le chéile uair sa mí i dtithe a chéile nó in ionad poiblí (m.sh. caifé nó teach tábhairne).</p>		

6.11.7. Pop-Up Gaeltacht

Réimsí:	D, J, K	Critéir pleanála teanga:	2, 10, 11, 12
Aidhm:	Deiseanna úsáide Gaeilge a chur ar fáil do mhuintir an LPT agus an cheantair máguaird.		
Cur síos:	<p>Eagrófar Pop-Up Gaeltacht sa LPT nó i gceann de na bailte timpeall air ar bhonn rialta, m.sh. uair sa ráithe. Déanfar poiblíocht ar na himeachtaí i measc chainteoirí Gaeilge an LPT agus ina measc siúd ar mian leo feabhas a chur ar a gcuid Gaeilge agus í a chleachtadh.</p> <p>Moltar córas iompair, m.sh. mionbhus a chur ar fáil ó Ráth Chairn agus ó Bhaile Ghib de réir mar is gá le daoine a thabhairt ann agus ar ais. D’fhéadfaí na himeachtaí seo a chur ar siúl sa mBradán Feasa i Ráth Chairn, sa Silver Tankard gar do Bhaile Ghib, i mBaile na hUaimhe agus i mBaile Átha Búí.</p>		

6.12. Staid na Gaeilge sa Limistéar – dearcadh, cumas agus nósmaireacht an phobail ina leith

6.12.1. Ciste Lánroghnach

Réimsí:	D, J, K	Critéir pleanála teanga:	8, 10, 11, 12, 19
Aidhm:	Cur le líon na n-imeachtaí/deiseanna úsáide Gaeilge a eagraítear sa LPT agus tacaíocht an phobail don phlean teanga a chinntiú.		
Cur síos:	Cuirfear ciste ilroghnach ar fáil a mbeidh grúpaí agus daoine aonair in ann iarratas a dhéanamh air le tacaíocht airgeadais a fháil d'imeachtaí, d'fhéilte, srl. trí Ghaeilge a bheas á n-eagrú sa LPT. Is faoi CPTGM a bheas sé iarratais a cheadú agus airgead a bhronnadh. Leagfar amach critéir shonracha don chiste agus beidh CPTGM suim nach mó ná €500 a bhronnadh ar ghrúpaí nó ar dhaoine aonair d'imeachtaí a bhainfidh na critéir sin amach.		

6.12.2. Scoláireachtaí Gaeltachta

Réimsí:	A, C, D, K	Critéir pleanála teanga:	2, 8, 11, 12, 19
Aidhm:	Daoine óga sa LPT a spreagadh i leith na Gaeilge agus tacaíocht a chinntiú don phlean teanga i measc an phobail.		
Cur síos:	Bunófar ciste le scoláireachtaí a bhronnadh ar dhaltaí as an LPT le freastal ar chúrsa samhraidh Gaeltachta i LPT eile. Tosófar amach le ceithre scoláireacht iomlána agus ceithre leathscoláireacht agus déanfar iarracht cur leis sin trí urraíocht a fháil nó trí scéimeanna eile maoinithe a aimsiú. Moltar go roinnfí na scoláireachtaí go cothrom idir an dá chuid den LPT, is é sin Ráth Chairn agus Baile Ghib, agus nach mbronnfaí scoláireacht iomlán ar aon dalta níos mó ná uair amháin.		

6.12.3. Scéim Intéirneachtaí

Réimsí:	E, F, K	Critéir pleanála teanga:	2, 11, 19
Aidhm:	Fostaíocht trí Ghaeilge a chur ar fáil agus blaiseadh de ghairmeacha beatha le Gaeilge a thabhairt d'óige an LPT.		
Cur síos:	Déanfar intéirneachtaí samhraidh (suas le ceithre cinn) a mhaoiniú do dhaltaí meánscoile (16+ bliana) agus do mhic léinn ollscoile ón LPT le samhradh a chaitheamh ag obair le heagraíochtaí éagsúla Gaeilge, mar shampla Glór na nGael, Conradh na Gaeilge, Foras na Gaeilge, Cumann na bhFiann, Údarás na Gaeltachta, srl.		

6.12.4. Forbairt na Pleanála Teanga sa LPT

Réimsí:	K	Critéir pleanála teanga:	2, 11, 19
Aidhm:	Feasacht a ardú i measc óige an LPT ar cheist na teanga agus iad a spreagadh le feidhmiú mar bhainisteoirí teanga ag an leibhéal áitiúil agus le páirt ghníomhach a ghlacadh sa bpróiseas pleanála teanga sa LPT.		
Cur síos:	<p>Forbrófar scéim taithí oibre a fhorbairt do dhaltáí Idirbhliana ó Choláiste Pobail Ráth Chairn seachtain nó coicís a chaitheamh i mbun taithí oibre le hOifigeach Pleanála Teanga an LPT. Déanfar clár cuimsitheach a ullmhú don taithí oibre le cinntiú go bhfaigheann na daoine óga taithí fhiúntach agus go mbaineann siad tairbhe as.</p> <p>Cuirfear scoláireacht samhraidh amháin in aghaidh na bliana ar fáil do dhaltáí na sraithe sinsearaí i gColáiste Pobail Ráth Chairn agus do mhic léinn tríú leibhéal as an LPT dul ag obair leis an OPT mar obair shamhraidh. Cuirfear tuarastáil ar fáil don obair sin a mheallfaidh daoine óga le cur isteach air.</p>		

6.12.5. Comhairle Contae na Mí

Réimsí:	K	Critéir pleanála teanga:	1, 3, 17, 18
Aidhm:	Comhordú agus comhoibriú a chinntiú idir an plean teanga agus Comhairle Contae na Mí.		
Cur síos:	Iarrfar cruinnithe bliantúla nó leathbhliantúla le Comhairle Contae na Mí le plé a dhéanamh ar sheasamh na Gaeilge sa gcontae – taobh istigh den LPT agus sna bailte máguaird ach go háirithe – agus ar chur i bhfeidhm an phlean teanga agus aon deacrachtaí a bhaineann leis.		

6.12.6. Cainteanna Poiblí

Réimsí:	D, J, K	Critéir pleanála teanga:	2, 11, 19
Aidhm:	Feasacht a ardú i measc phobal an LPT ar cheisteanna teanga.		
Cur síos:	Eagrófar sraith cainteanna faoi chúrsaí teanga a reáchtáil sa LPT, ag díriú ar réimse leathan gnéithe a mbeadh spéis ag codanna éagsúla den phobal iontu (m.sh. cainteoirí Gaeilge, cainteoirí Béarla, tuismitheoirí, srl.). Moltar na cainteanna seo a nascadh le himeachtaí eile a mbeadh an pobal ag freastal orthu, m.sh. féilte, imeachtaí sna cumainn CLG, imeachtaí tráthnóna sna scoileanna, srl. Moltar na cainteanna seo a bheith i nGaeilge, go dátheangach agus i mBéarla ag brath ar an ábhar le freastal ar phobal iomlán an LPT, agus iad a chur ar siúl sa dá chuid den LPT.		